

Ελληνική επιτήρηση και η χαμένη αξιοπιστία μας

Μήπως προσφέρουμε στους σκληροπυρηνικούς δανειστές μας τα δεσμά της φυλακής μας;

Πόσο θα αναμειγνύονται στον καθορισμό των πολιτικών μας τα επόμενα χρόνια οι δανειστές της χώρας μας; Δεν μας εμπιστεύονται και γι' αυτό προβλέπω ότι η επιτήρησή τους μετά τον Αύγουστο του 2018 θα είναι πολύ πιο ενδελεχής από την αντίστοιχη επιτήρηση άλλων χωρών που στο πρόσφατο παρελθόν επίσης εφάρμοσαν προγράμματα οικονομικής προσαρμογής. Αιτία είναι η σωρευμένη έλλειψη αξιοπιστίας της χώρας μας σε συνδυασμό με την πολύ μεγαλύτερη δανειοδότησή μας σε σχέση με τις υπόλοιπες χώρες που μπήκαν σε Μνημόνιο.

Αφορμή για την πιο σκληρή αυτή επιτήρηση θα αποτελέσουν τα μέτρα ανακούφισης για το υψηλό δημόσιο χρέος μας. Είναι εμφανές ότι τα πρώτα μέτρα επιτήρησης θα συνδεθούν με τους πόρους από τα μελλοντικά κέρδη ομολόγων του Ευρωσυστήματος, τα οποία ανέρχονται σε περίπου 3,9 δισ. ευρώ έως το 2022. Το ποσό αυτό αντιστοιχεί σε περίπου 0,475 δισ. ευρώ ή 0,5% του ΑΕΠ ανά έτος για τέσσερα έτη. Το Eurogroup έχει τη δυνατότητα να συνδέσει μια σταδιακή παροχή του ποσού αυτού έναντι συνέχισης των μεταρρυθμίσεων στη χώρα μας ή και έναντι μιας δημοσιονομικής πολιτικής που επιτυγχάνει τους στόχους των συμφωνηθέντων πρω-

ΓΝΩΜΗ
ΤΟΥ ΓΚΙΚΑ ΧΑΡΔΟΥΒΕΛΗ

τογενών πλεονασμάτων. Οι σκληροπυρηνικοί του Eurogroup, όμως, δεν θα αρκестούν μόνο σε αυτήν τη σύνδεση. Το ποσό φαίνεται πολύ μικρό για να μπορεί να πειθαρχήσει μια οποιαδήποτε κυβέρνηση, της οποίας οι πολιτικοί στόχοι δεν συνάδουν με την πολιτική μεταρρυθμίσεων. Αναμένεται επομένως να προσπαθήσουν να συνδέσουν μεγαλύτερα ποσά με τις μελλοντικές πολιτικές μας. Αυτά τα ποσά αναγκαστικά θα προέλθουν από τα μεσοπρόθεσμα μέτρα για το χρέος.

Δεν είναι απόλυτα βέβαιο, όμως, ότι η άποψη των σκληροπυρηνικών τελικά θα επικρατήσει. Θυμίζω ότι το ΔΝΤ έχει επανειλημμένως ισχυριστεί ότι η σύνδεση των μέτρων ελάφρυνσης του χρέους με τη μελλοντική πολιτική των κυβερνήσεων αντιβαίνει στην προσπάθεια να καταστεί το χρέος βιώσιμο. Προφανώς στο ΔΝΤ βλέπουν ότι μια τέτοια σύνδεση σε εποχή μιας μελλοντικής κακής οικονομικής πολιτικής από μια ανεύθυνη, σπάταλη και, γενικώς, κακή κυβέρνηση προσθέτει και έναν επιπλέον παράγοντα επιδείνωσης του χρέους και επιφέρει έτσι ένα πολλαπλασιαστικό αρνητικό αποτέλεσμα στην οικονομία, που με τη σειρά του μάλιστα τροφοδοτεί περαιτέρω και τις προσδοκίες των αγορών επί τα χείρω, πιέζοντας ανοδικά τα επιτόκια. Έτσι μια ανεύθυνη και καιροσκοπική κυβέρνηση του μέλλοντος μπορεί εύκολα να δημιουργήσει έναν φαύλο κύκλο ενάντια στην οικονομία και τη βιωσιμότητα του χρέους. Το παραπάνω σκεπτικό δεν μπορεί να διαφεύγει και

την προσοχή των αγορών σήμερα. Από τη φύση τους οι αγορές βλέπουν μπροστά και προεξοφλούν πιθανά αρνητικά μελλοντικά σενάρια, όπως αυτό που ανέφερα. Σε περίπτωση λοιπόν επικράτησης της άποψης των σκληροπυρηνικών, οι αγορές θα διστάζουν να δανείζουν το ελληνικό Δημόσιο με σχετικά χαμηλά επιτόκια ακόμα και αν η οικονομία αναπτύσσεται με ικανοποιητικούς ρυθμούς ή ακόμα και αν οι ίδιοι αξιολογήσουν αναβαθμίσουν την πιστοληπτική μας ικανότητα πιο κοντά στην επενδυτική κατηγορία.

Το ερώτημα λοιπόν για μας σήμερα είναι αν μπορούμε να πείσουμε το Eurogroup να ασφαστεί την επιχειρηματολογία επισυνένδεσης των μέτρων ελάφρυνσης του χρέους από τις μελλοντικές πολιτικές μας. Να κάνει δηλαδή την ελάφρυνση του χρέους μια αυτόματη διαδικασία, χωρίς ενδιάμεσες παρεμβολές των εταίρων μας. Έτσι θα έχουμε μεγαλύτερη ελευθερία στην άσκηση οικονομικής πολιτικής. Όμως, για να το πετύχουμε, δεν αρκεί μόνον η ορθότητα της οικονομικής μας σκέψης ή της σκέψης του ΔΝΤ. Πρέπει να συνεπικουρείται και από την ορθότητα της πολιτικής μας με την επίδειξη σοβαρότητας και αξιοπιστίας. Με τη σωστή συμπεριφορά μας θα μπορούσαμε να δώσουμε θετικά επιχειρήματα σε όσα μέλη του Eurogroup επιθυμούν να δουν τη χώρα μας να αναλαμβάνει την ιδιοκτησία των μεταρρυθμίσεων και τα νιά της τύχης της, χωρίς τους εξωτερικούς μπαμπούλες των σκληροπυρηνικών εταίρων μας.

Δεν είμαι, ωστόσο, ιδιαίτερα αισιόδοξος. Και αυτό επειδή βλέπω ότι η κυβέρνηση απλώς περιμένει να φύγουν οι δανειστές ώστε να μπορεί ανενόχλητα να ικανοποιεί δυνητικούς ψηφοφόρους για ένα εύλογο χρονικό διάστημα έως τις εκλογές. Παράδειγμα, το πολυσυζητημένο σχέδιο ανάπτυξης, που υποτίθεται θα ήταν ο οδηγός μας για ένα καλύτερο οικονομικό μέλλον και αποτελεί, άλλωστε, προαπαιτούμενο του Μνημονίου. Αντί η κυβέρνηση να φτιάξει ένα σχέδιο με συστηματική δουλειά που θα συνέθετε τις απόψεις των φορέων και των πολιτών, αντί να δείξει ότι σκέφτεται σοβαρά την οικονομική ανάπτυξη του τόπου, προτίμησε να στείλει στις Βρυξέλλες ένα κρυφό σχέδιο που, σύμφωνα με πληροφορίες, τουλάχιστον στο αρχικό του στάδιο, αποτελεί συνονθύλευμα διάσπαρτων ιδεών, οι οποίες έχουν ως κύριο στόχο την ικανοποίηση των ιδεολογημάτων του ακροατηρίου της. Αυτά τα βλέπουν οι εταίροι μας και συνεχίζουν να αμφισβητούν την αξιοπιστία μας. Βοηθούν τους σκληροπυρηνικούς να πάρουν το πάνω χέρι. Φαίνεται σαν να τους δίνουμε εμείς τα επιχειρήματα για να το καταφέρουν. Σαν να προσφέρουμε οι ίδιοι τα δεσμά της φυλακής μας.

Ο καθηγητής Γίκας Χαρδούβελης είναι πρώην υπουργός Οικονομικών (www.hardouvelis.gr)

Με τη σωστή συμπεριφορά μας θα μπορούσαμε να δώσουμε θετικά επιχειρήματα σε όσα μέλη του Eurogroup επιθυμούν να δουν τη χώρα μας να αναλαμβάνει την ιδιοκτησία των μεταρρυθμίσεων και τα νιά της τύχης της, χωρίς τους εξωτερικούς μπαμπούλες των σκληροπυρηνικών εταίρων μας